

DELRAPPORT

Upphandling av nattågstrafik till Europa

2021-01-15

Trafikverket

Postadress: 781 89 Borlänge

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Upphandling av nattågstrafik till Europa: delrapport

Dokumentdatum: 2021-01-15

Ärendenummer: TRV 2020/81418

Kontaktperson: Jenny Aminoff, avdelning Nationell planering

Publikationsnummer: 2021:014

Innehåll

1	Uppdraget	4
2	Beskrivning av genomförandet	5
3	Tidsplan för fortsatt arbete	5
4	Uppskattning av kostnader för trafiken	6
5	Arbete för att inte konkurrera med redan existerande nattågstrafik bedriven på kommersiell basis.....	6
6	Kontakter med kommersiella operatörer som kan beröras av den upphandlade trafiken	7

1 Uppdraget

Trafikverket fick i juli 2020 ett regeringsuppdrag (I2020/02006/TP) att genomföra en upphandling av nattågstrafik genom Sverige och Danmark som bidrar till att det upprättas internationella nattågsförbindelser med dagliga avgångar från Sverige till andra europeiska länder.

I uppdraget specificeras att trafiken ska omfatta dagliga avgångar från Malmö genom Danmark fram till gränsen mellan Danmark och Tyskland. Trafikverket ska också i den utsträckning det är möjligt verka för att trafiken fortsätter på kommersiella grunder efter gränsen mellan Danmark och Tyskland så att den sammanlagda restiden från Malmö utan byte uppgår till minst åtta timmar, företrädesvis med slutdestination Bryssel.

På motsvarande sätt ska trafiken även omfatta avgångar från Stockholm genom Danmark fram till gränsen mellan Danmark och Tyskland så att den sammanlagda restiden från Stockholm utan byte uppgår till minst 11 timmar, företrädesvis med slutdestination Hamburg. Denna upphandling ska göras för dagliga avgångar förutom på de delar av året och de enstaka dagar som sammanfaller med befintlig kommersiell trafik.

Om Trafikverket bedömer att en förlängning på kommersiella grunder inte kommer att komma till stånd ska upphandlingen avbrytas.

Trafiken ska påbörjas senast den 1 augusti 2022 och pågå under högst fyra år med möjlighet till förlängning i ytterligare två år.

Delredovisning av uppdraget skulle enligt uppdraget ske senast 1 januari 2021, men Trafikverket har fått möjlighet att skjuta redovisningen till den 15 januari. Delredovisningen ska innehålla:

- En beskrivning av hur genomförandet av uppdraget fortskridit,
- En tidsplan för det fortsatta arbetet,
- En uppskattning av kostnaderna för trafiken,
- En beskrivning av hur Trafikverket arbetar för att inte konkurrera med redan existerande nattågstrafik bedriven på kommersiell basis, och
- En redogörelse för vilka kontakter Trafikverket haft med kommersiella operatörer som kan beröras av den upphandlade trafiken.

Slutredovisningen ska innehålla en redovisning av hur uppdraget har genomförts samt vilken trafik som har upphandlats.

Denna rapport avser delredovisning av uppdraget.

2 Beskrivning av genomförandet

Arbetet har bedrivits av en projektgrupp på Trafikverket. Projektgruppen har anlitat konsult hjälp när det gäller att bistå i att ta fram kravspecifikation och avtal samt genomföra olika företagsekonomiska beräkningar utifrån tänkbara trafikupplägg.

Projektgruppen har varit i kontakt med ett flertal aktörer, bland annat med EU-kommissionens generaldirektorat för transport och rörlighet (DG Move), med berörda myndigheter i relevanta europeiska länder samt med operatörer. De kontaktade aktörerna redovisas i bilaga 1.

En RFI (Request For Information) publicerades den 13 oktober på EU Supply och den 14 oktober på TED samt skickades ut till de operatörer som kontaktat Trafikverket och visat intresse för uppdraget.

En dialog har förts med danska Transport- och boligministeriet gällande möjligheten till medfinansiering av upphandlingen från Danmark. Trafikverket har fått besked att de medel som finns avsatta i Danmark för ändamålet kommer användas för att underlätta för trafiken, exempelvis genom att skapa möjligheter för anslutningstrafik i Danmark, men inte för att medfinansiera själva upphandlingen.

Trafikverket har även tillsammans med Transport- och boligministeriet utarbetat ett utkast till överenskommelse, som i enlighet med bestämmelserna i EU:s kollektivtrafikförordning¹ möjliggör gränsöverskridande trafikplikt. Överenskommelsen planeras att undertecknas under januari. Giltigheten villkoras dock av att Folketinget antar Transport- og Boligministeriets förslag om lagändring av den danska *lov om trafikselskaber*, vilken är nödvändig för att kunna fullfölja överenskommelsen. Enligt Transport- og Boligministeriet väntas lagändringen genomföras i mars 2021.

Ett arbete med att utreda kvarstående frågor och utforma ett förfrågningsunderlag inför upphandling av trafiken har genomförts under hösten och vintern.

3 Tidsplan för fortsatt arbete

Enligt uppdraget ska trafiken starta senast 1 augusti 2022, vilket ger ramarna för tidsplanen. För att detta ska vara möjligt kommer i stora drag följande tidsplan att följas:

Överenskommelse med Danmark undertecknas	januari 2021
Förfrågningsunderlag går ut till operatörer.	januari 2021
Utvärdering av anbud	april 2021
Tilldelning av avtal	augusti-september 2021
Operatörens förberedelser inför trafikstart	augusti 2021-juli 2022
Trafikstart	senast 1 augusti 2022

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70

4 Uppskattning av kostnader för trafiken

I utredningen² uppskattades kostnaden för en trafik året runt på flera olika sträckor, där Malmö-Bryssel och Stockholm-Hamburg gav de lägsta nettokostnaderna. Eftersom det i upphandlingsuppdraget förutsätts att trafiken söder om Padborg ska bedrivas kommersiellt och bära sina egna kostnader är det endast kostnaden för sträckan norr därom som ska uppskattas. Med kostnad avses här den ersättning som staten kan betala ut för den upphandlade trafiken, med hänsyn taget till de regleringar om ersättning som framkommer i bland annat EU:s kollektivtrafikförordning. Trafikverket har därför inom ramen för detta uppdrag låtit genomföra nya uppskattningar av kostnader för den upphandlade trafiken.

När det gäller sträckan Stockholm-Padborg bedöms hänsyn till befintlig trafik innebära en högre totalkostnad eftersom befintlig trafik i huvudsak går när efterfrågan är som störst. Den kompletterande upphandlade trafiken har motsvarande kostnader per tur, men lägre intäkter eftersom färre reser. Kostnaden kommer att kunna variera beroende på omfattningen av den befintliga kommersiella trafiken. En operatör som bedriver befintlig trafik på sträckan, Snälltåget, har tilldelats kapacitet för 124 dagar för 2021. Med det som utgångspunkt så ska trafik ska upphandlas för ca 240 dagar (ca åtta månader) per år. Kostnaden för trafik under åtta månader, givet att den upphandlade trafiken går under de delar av året när efterfrågan bedöms vara som lägst, uppskattas till ca 40-50 Mkr per år.

För Malmö-Padborg uppskattas den årliga kostnaden till ca 10-20 Mkr.

5 Arbete för att inte konkurrera med redan existerande nattågstrafik bedriven på kommersiell basis

På den svenska marknaden bedriver SJ AB nattågstrafik Stockholm-Malmö under hela året. Risken för att en upphandlad trafik skulle komma att konkurrera med SJ:s trafik bedöms som marginell, vilket också bekräftats av SJ AB under utredningen om nattåg till Europa. Tidtabellen för att nå resmål i Europa med rimlig ankomsttid kommer inte att passa nattågsresenärer inom Sverige. SJ:s nattåg går efter 23 från Stockholm för att kunna anlända till Malmö efter 6 på morgonen och har liknande tider i andra riktningen. Tåget Stockholm-Padborg kommer att avgå mellan 16 och 21 på kvällen vilket innebär att Malmö passeras mellan ca 22 och 3 på natten. I andra riktningen ska ankomst till Stockholm vara mellan 7 och 10 på morgonen vilket innebär att Malmö passeras mellan 1 och 4 på natten. En mindre andel av resandet med de avtalade tågen kan utgöras av sittande passagerare som ser ytterligare en resmöjlighet någonstans längs sträckan Stockholm-Malmö, men merparten av resandet kommer att vara nattågsresenärer till och från mål i Europa.

Snälltåget bedriver nattågstrafik till Berlin under delar av året. Trafiken har tidigare gått med färja Trelleborg-Sassnitz men kommer fortsättningsvis att köra via Danmark, på motsvarande sätt som den upphandlade trafiken är tänkt att köras. Den upphandlade trafiken ska därför komplettera Snälltågets trafik för att skapa resmöjligheter med nattåg året runt.

Upphandlingen kommer för sträckan från Stockholm till Padborg endast att omfatta de delar av året då kommersiell nattågstrafik som konkurrerar med den upphandlade trafiken

² Slutrapport "Nattågstrafik till Europa", 2020-04-27, TRV 2019/82057

inte bedrivs. Om den kommersiella nattågstrafiken ökar eller minskar mellan åren anpassas den upphandlade trafiken i möjligaste mån till detta. Uppdraget utförs utan ensamrätt.

6 Kontakter med kommersiella operatörer som kan beröras av den upphandlade trafiken

Trafikverket har haft kontakter med Snälltåget och SJ AB, både under hösten 2020 och under den tidigare utredningen om att utreda förutsättningarna för en nattågstrafik till Europa.

Trafikverket har även haft kontakt med andra operatörer som bedriver nattåg i Europa och de operatörer som bedriver dagtågstrafik längs de tänkta sträckorna för upphandling. Kontakterna har i huvudsak bestått av svar på den RFI som publicerats, se bilaga 1. Kontakterna visade på tillräckligt intresse för att Trafikverket skulle anse att det fanns förutsättningar att gå vidare och förbereda en upphandling.

Trafikverket, 781 89 Borlänge. Besöksadress: Röda vägen 1.
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 020-600 650

trafikverket.se

Trafikverkets kontakter i projekt upphandling nattåg till Europa
Arriva
DB
DSB
Infrabel
Jernbanediktoratet
Mobilit Belgium
RDC
Saga Rail
SBB
Serco
SJ AB
Snälltåget
Transdev
Transport- og Boligministeriet
Vy tåg
ÖBB
DG Move